

УДК [027.4:[025.5:004.77]:021.6](477.83-2)"20":001.8

DOI 10.32461/2409-9805.1.2026.356330

Цитування:

Пугач Л. Ю. Бібліотеки Львівщини в перезавантаженні: трансформація діяльності в умовах сучасності. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2026. № 1. С. 31–40.

Pugach L. (2026). Libraries of the Lviv Region are Overloaded: Transformation of Activities in Modern Conditions. *Library Science. Record Studies. Informology*, 1, 31–40 [in Ukrainian].

Пугач Любов Юрївна,
доктор філософії з інформаційної, бібліотечної та архівної справи, асистент кафедри бібліотекознавства і бібліографії Львівського національного університету імені Івана Франка
<https://orcid.org/0000-0001-6408-8441>
ljubov.pugach@gmail.com

БІБЛІОТЕКИ ЛЬВІВЩИНИ В ПЕРЕЗАВАНТАЖЕННІ: ТРАНСФОРМАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ

Мета статті полягає у всебічному дослідженні та висвітленні сучасної діяльності публічних бібліотек у контексті розвитку дистанційних послуг. **Методологія дослідження** базується на застосуванні загальнонаукових методів аналізу, синтезу, системного та соціокомунікативного підходу. **Наукова новизна** полягає в дослідженні основних напрямів трансформації бібліотечно-інформаційного обслуговування, зумовлених цифровізацією суспільства, зміною інформаційних запитів користувачів та зовнішніми викликами сучасності. Розкрито актуальні потреби різних категорій користувачів, рівень доступності електронних ресурсів і сервісів, а також здійснено спробу оцінити організаційні, кадрові і технічні ресурси публічних бібліотек. **Висновки.** Результати дослідження підтвердили гіпотезу про те, що впровадження цифрових технологій докорінно змінило сутність, функції та місію сучасної бібліотеки. Публічні бібліотеки трансформуються з традиційних книгозбірень у багатофункціональні освітні хаби та інтелектуальні осередки громади, орієнтовані на задоволення інформаційних, освітніх і комунікаційних потреб користувачів. Вони забезпечують доступ не лише до інформаційних ресурсів та онлайн-інструментів, а й до комп'ютерної техніки, мережі Інтернет і безпечного віртуального простору для навчання та соціальної взаємодії. Розвиток цифровізованої бібліотеки є складним процесом, що потребує фінансових, кадрових і технологічних ресурсів, а також консолідації зусиль бібліотекарів, IT-фахівців, органів влади й громади. Важливе значення має міжсекторна співпраця та партнерство, що створює умови для сталого розвитку бібліотек, зокрема в сільській місцевості. Вагомим чинником ефективної діяльності бібліотек у цифрову епоху є системне вивчення потреб користувачів і формування сервісно орієнтованої моделі обслуговування, що сприяє зміцненню позитивного іміджу та конкурентоспроможності бібліотеки.

Ключові слова: публічні бібліотеки Львівщини, цифровізація бібліотечної галузі, бібліотечно-інформаційні послуги, Централізована бібліотечна система, Об'єднана територіальна громада.

Pugach Liubov,
Doctor of Philosophy in Information, Library and Archival Studies,
Assistant of the Department of Library Science and Bibliography,
Ivan Franko National University of Lviv

LIBRARIES OF THE LVIV REGION ARE OVERLOADED: TRANSFORMATION OF ACTIVITIES IN MODERN CONDITIONS

The purpose of the article is to comprehensively study and highlight the modern activities of public libraries in the context of the development of distance services. **The research methodology** is based on the application of general scientific methods of analysis, synthesis, systemic, and socio-communicative approach. **Scientific novelty** lies in the study of the main directions of transformation of library and information services, caused by the digitalisation of society, changes in user information requests and external challenges of modernity. The current needs of different categories of users, the level of accessibility of electronic resources and services are revealed, and an attempt is made to assess the organisational, personnel and technical resources

of public libraries. **Conclusions.** The results of the study confirmed the hypothesis that the introduction of digital technologies has radically changed the essence, functions and mission of the modern library. Public libraries are being transformed from traditional book collections into multifunctional educational hubs and intellectual centres of the community, focused on meeting the information, educational and communication needs of users. They provide access not only to information resources and online tools, but also to computer technology, the Internet and a safe virtual space for learning and social interaction. The development of a digitised library is a complex process that requires financial, human and technological resources, as well as the consolidation of the efforts of librarians, IT specialists, authorities and the community. Inter-sectoral cooperation and partnership are of great importance, which creates conditions for the sustainable development of libraries, particularly in rural areas. A significant factor in the effective operation of libraries in the digital age is the systematic study of user needs and the formation of a service-oriented service model, which contributes to strengthening the positive image and competitiveness of the library.

Keywords: public libraries of Lviv region, digitalisation of the library industry, library and information services, Centralised library system, amalgamated territorial community.

Актуальність теми дослідження зумовлена трансформаційними процесами, що відбуваються у діяльності публічних бібліотек Львівщини під впливом стрімкого розвитку цифрових технологій та зміни інформаційних потреб сучасного суспільства. Суттєвим чинником цих змін є активне впровадження онлайн-сервісів, що формують інтернет-контент бібліотек: електронних видань, цифрових колекцій, локальних і віддалених баз даних, віртуальних довідкових служб. Розміщення таких ресурсів на офіційних сайтах бібліотек не лише розширює можливості користувачів, а й сприяє відкритості, доступності, соціальної значущості бібліотечних установ Львівщини.

Аналіз досліджень і публікацій. Низка наукових праць вчених-бібліотекознавців присвячена висвітленню питань проблематики в царині цифровізації бібліотек. Зокрема, вагомий внесок у дослідження таких аспектів здійснили: Н. Ковальчук [9], А. Соляник, М. Шевченко [17]. Науковиця Г. Салата [11] звертає увагу на: сайт бібліотеки електронний каталог, електронну пошту та менеджери (Facebook Messenger Messenger Lite, WhatsApp, Telegram, Viber). Багато хмарних провайдерів встановлюють механізми автентифікації та авторизації. Бібліотекам важливо мати вбудовані системи моніторингу та виявлення загроз у хмарних сервісах. Зокрема, І. Ярема наголошує, що в бібліотечному обслуговуванні відбувається поєднання усталеної практики з можливостями інформаційно-комунікаційних технологій [16]. Значимість вебсайтів для сучасної бібліотеки описана в працях: К. Лобузної [10], А. Вітушко, А. Струнгар [4], Л. Філіпова [15], А. Жабін [7]. Проблеми та перспективи використання інформаційних технологій, мережі Інтернет, стали предметом дослідження науковців Н. Вовк [5], А. Ржеуського [12], В. Бондаренко [3], Т. Гранчак [6].

Мета дослідження – комплексний аналіз показників, що дають змогу оцінити загальний стан

та рівень розвитку мережі публічних бібліотек Львівщини в умовах цифрової трансформації. У межах дослідження передбачається простежити основні тенденції модернізації бібліотек, відповідно до нових соціокультурних та інформаційно-технологічних викликів.

Виклад основного матеріалу. Публічні бібліотеки Львівщини перебувають у стані активної трансформації, зумовленої стрімким розвитком цифрових технологій і зміною інформаційних потреб громади. Відбувається перехід від традиційних форм обслуговування до гнучких та інноваційних підходів, що передбачають розширення онлайн-послуг, створення сучасних інформаційних ресурсів і активне використання цифрових каналів комунікації.

Одним із ключових напрямів діяльності сучасної бібліотеки є забезпечення доступу користувачів до якісної інформації та послуг шляхом формування цифрових ресурсів. На офіційних вебсайтах бібліотек розміщуються електронні каталоги, електронні видання, бази даних, цифрові колекції, віртуальні виставки, буктрейлери та 3D-тури (віртуальні екскурсії), які становлять основу інтернет-контенту публічних бібліотек і спрямовані на задоволення інформаційних, освітніх і культурних потреб користувачів.

Зазначимо, що у Львівській області нараховується 1330 публічних бібліотек загалом, у тому числі у сільській місцевості – 1140, спеціалізовані бібліотеки для дітей – 63, для юнацтва – 4. Кількість ЦБС – 28, в т. ч. 20 районних, 7 міських, 1 – для дітей [11].

Аналіз статистичних даних, поданих у нижче представлених таблицях, охоплює період 2015–2022 рр. і ґрунтується на матеріалах оприлюднених на офіційному сайті Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого. У статистичному збірнику «Бібліотечна Україна в цифрах» показники традиційно публікувалися в регіональному розрізі, що дозволило здійснювати

порівняльний аналіз та відстежувати динаміку розвитку бібліотечної справи в окремих областях. Водночас починаючи з 2023 р., формат подання статистичної інформації зазнав змін, відтак, у відкритому доступі подаються лише зведені показники по Україні, що суттєво обмежує можливості виявлення регіональних особливостей та тенденцій. Ситуація ускладнилася у 2024 та 2025 рр., коли на сайті бібліотеки взагалі не було розміщено статистичної аналітики щодо діяльності бібліотек регіонів України, внаслідок чого порушується безперервність та цілісність статистичного спостереження. Це, своєю чергою, негативно впливає на повноту аналітичних висновків і ускладнює проведення комплексних наукових досліджень у галузі бібліотекознавства.

З метою компенсації обмеженості бібліотечної статистики, у нашому дослідженні застосовано поєднання аналізу офіційно зібраних

статистичних даних із результатами авторського наукового спостереження, що забезпечує цілісний та комплексний підхід до вивчення сучасних трансформацій бібліотечної діяльності.

Отже, аналіз технічного стану публічних бібліотек упродовж 2015–2022 рр. засвідчує позитивну динаміку їх матеріально-технічного забезпечення. Простежується суттєве зростання кількості бібліотек, оснащених комп'ютерною технікою, доступом до мережі Інтернет, мультимедійним обладнанням та іншими цифровими засобами. Особливо виразною є тенденція до збільшення бібліотек із комп'ютерами та інтернет-доступом після 2017 року, що свідчить про активізацію процесів цифровізації бібліотечної галузі та орієнтацію на розширення спектру сучасних інформаційних і сервісних послуг для користувачів (табл. 1).

Таблиця 1

Основні статистичні дані публічних бібліотек Львівщини (2015–2022 рр.)

Рік	К-ть бібліотек, що мають технічні засоби			Мультимедійне обладнання	Електронні пристрої для читання	Доступ до мережі Інтернет	Спеціалізовані транспортні засоби (бібліобус)
	публічні	З них					
		у сільській місцевості	Комп'ютери з доступом до інтернету (к-ть технічних засобів) у т. ч. для користувачів	Бібліотеки, усього	Кількість (шт.)		
2015	160	46	148	45	4	148	0
2016	182	56	156	59	4	156	0
2017	228	90	518	81	4	187	0
2018	245	106	542	109	5	208	0
2019	285	142	561	115	7	241	0
2020	409	259	718	131	8	301	0
2021	426	278	790	132	8	352	0
2022	423	272	774	136	10	350	0

Джерело: [2]

Попри загальну тенденцію до скорочення кількості сільських бібліотек, рівень їх технічної забезпеченості істотно зріс, особливо після 2017 року, що свідчить про результативність програм розвитку сільських бібліотек. Окрім комп'ютерів, бібліотеки дедалі частіше оснащуються мультимедійним обладнанням та електронними пристроями для читання, хоча кількість останніх залишається відносно невеликою через обмежене фінансування. Аналіз даних за 2015–2022 рр. засвідчує значний прогрес у цифровізації бібліотечної галузі Львівщини: бібліотеки поступово трансформуються у сучасні інформаційні центри з розширеним спектром електронних послуг. Водночас

публічні бібліотеки мають кращу технічну оснащеність порівняно з сільськими, однак позитивною є тенденція до вирівнювання цього дисбалансу. Пандемія COVID-19 стала додатковим чинником прискорення цифрової трансформації, проте подальший розвиток бібліотек потребує вирішення проблем фінансування, кадрового забезпечення та підвищення цифрової грамотності користувачів.

Зокрема, таблиця 1.1 демонструє загальну картину цифрової присутності бібліотек. Показано, що найвищого піку бібліотеки досягнули 2022 року, зокрема: 406 бібліотек мають WI-FI, 620 – створену електронну пошту (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Основні статистичні дані публічних бібліотек Львівщини (2015–2022)

Рік	Wi-Fi	К-ть бібліотек, що мають власні вебсайти			К-ть звернень на вебсайт із заг. відвідуванням (тис. осіб)			Е-пошта бібліотеки, усього
		ОУНБ	публічні	з них у сільській місцевості	ОУНБ	Публічні	з них у сільській місцевості	
2015	-	1	21	3	49,6	159,4	11,9	160
2016	113	1	21	3	49,1	146,3	7,6	255
2017	124	1	23	4	51,7	163,9	3,9	296
2018	162	1	18	2	53,5	169,1	3,6	376
2019	217	1	16	1	54,2	142,1	0,2	411
2020	254	1	17	2	53,4	139,9	0,1	638
2021	369	1	13	1	59,1	176,7	0,1	634
2022	406	1	14	1	59,2	249,1	13,0	620

Джерело: [2]

У таблиці подано дані зведеної статистики із усіх вище зазначених бібліотек. У ході дослідження, представляємо динаміку зростання кількості бібліотек Львівського регіону, які мають свою сторінку в мережі Інтернет, електронну пошту та Wi-Fi у бібліотеці за період 2015–2022 рр. [1]. Зростання ролі цифрових технологій у інформаційному суспільстві стимулювало бібліотеки до активного впровадження нових технологій і розширення доступу до цифрових ресурсів. Спостерігається позитивна динаміка зростання кількості бібліотек із доступом до Інтернету та Wi-Fi, хоча між різними типами бібліотек зберігаються суттєві відмінності. Обласні універсальні наукові та міські публічні бібліотеки забезпечені інтернет-доступом майже повністю, тоді як у сільській місцевості цей показник залишається нижчим. Кількість бібліотек із власними веб сайтами зростала до 2018 року, після чого простежується тенденція до скорочення, особливо серед сільських публічних бібліотек. Відвідуваність сайтів сільських бібліотек значно нижча порівняно з міськими, що свідчить про недостатнє їх просування серед місцевого населення. Водночас використання електронної пошти демонструє стійке зростання, засвідчуючи активізацію цифрової комунікації з користувачами [2]. Проведений аналіз засвідчує, що бібліотеки Львівського регіону активно розвивають цифрові послуги, забезпечують доступ до Інтернету та Wi-Fi, створюють веб сайти й використовують електронну пошту як ефективний інструмент комунікації з користувачами. Водночас зберігаються нерівності у рівні цифрового розвитку між міськими та сільськими бібліотеками.

Електронна пошта стала невід’ємною складовою бібліотечної діяльності, сприяючи розширенню спектру послуг і підвищенню задоволеності користувачів. Для подальшого розвитку цифрових сервісів доцільно зосередитися на розширенні доступу до Інтернету в сільських бібліотеках, удосконаленні та просуванні вебсайтів, активнішому використанні соціальних мереж і розвитку електронних послуг. Важливими завданнями залишаються підвищення цифрової грамотності бібліотекарів і користувачів, налагодження співпраці з місцевими громадами та аналіз відвідуваності вебресурсів з метою оптимізації їхнього контенту й структури.

Не можемо відкидати гіпотезу, що деякі бібліотеки можуть вважати доцільним надання традиційних бібліотечних послуг, аніж розвиток онлайн присутності, тобто йдеться про тенденцію до зміни пріоритетів самої бібліотеки. Для розвитку вебсайтів бібліотек необхідна додаткова підтримка з боку держави, місцевих органів влади та інших організацій, виділення фінансування на створення та підтримку вебсайтів бібліотек, навчання бібліотечного персоналу у сфері веб-дизайну, управління контентом, залучення до співпраці IT-спеціалістів для створення та підтримки вебсайтів та ін. Нижче наведені дані у таблиці, відображають динаміку видачі електронних видань в різних типах бібліотек за період 2015–2022 рр. Згідно показників представлених у таблиці спостерігаємо певну нестабільність у видачі електронних видань, це стосується зростання показників видачі у публічних бібліотеках з 2016 р. та спад у 2020 р. з перемінним відновленням 2022 р. (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

**Основні статистичні дані публічних бібліотек Львівщини.
Видача документів за видами видань (е-видання) (2015–2022)**

<i>Видача документів за видами видань (електронні видання) (тис. прим.)</i>			
Кількість примірників			
<i>Рік</i>	<i>ОУНБ</i>	<i>Публічні бібліотеки</i>	<i>Бібліотеки у с/м</i>
2015	0,29	2,72	0,00
2016	1,12	4,85	0,00
2017	0,51	5,27	0,00
2018	0,67	5,53	0,00
2019	0,46	5,87	0,00
2020	0,08	2,45	0,00
2021	0,04	4,84	0,00
2022	0,12	3,30	0,01

Джерело: [2]

У табл. 1.2. спостерігаємо найбільшу кількість електронних документів, що видали ПБ. Зокрема, найвищі показники відслідковуємо у 2018 р. (50053 прим.) та у 2019 р. (50087 прим.). З найменшими показниками представлені бібліотеки у сільській місцевості, нульові дані простежуються з 2015 р. включно до 2021 р. У 2022 р. – видано – 0,01 тис. прим. Зокрема, видача електронних видань у сільських бібліотеках практично відсутня, це може пояснюватися відсутністю технічних можливостей (можливі проблеми з доступом до електронних ресурсів, що пов'язані з

технічними збоями або недостатньою швидкістю Інтернет-з'єднання) не зручним інтерфейсом для пошуку та отримання е-ресурсів, низькою обізнаністю користувачів та ін. Лише у 2022 р. спостерігаємо видачу – 0,01 тис. прим. Проведений аналіз дозволяє зробити висновок про те, що використання електронних ресурсів в бібліотеках має потенціал для подальшого розвитку. Для цього необхідно вжити заходів для розширення доступу до електронних ресурсів, підвищення рівня обізнаності користувачів та поліпшення якості електронних послуг (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

**Основні статистичні дані публічних бібліотек Львівщини.
Блоги, сторінки в соціальних мережах (2015–2022)**

<i>Рік</i>	<i>Блоги, сторінки у соціальних мережах</i>					
	<i>Кількість бібліотек, що мають блоги, сторінки у соцмережах</i>			<i>Кількість бібліотечних блогів, сторінок у соцмережах</i>		
	<i>ОУНБ</i>	<i>публічні</i>	<i>У с/м</i>	<i>ОУНБ</i>	<i>публічні</i>	<i>У с/м</i>
2015	-	-	-	-	-	-
2016	1	164	64	4	238	70
2017	1	310	192	4	382	198
2018	1	338	214	8	408	222
2019	1	451	312	8	537	326
2020	1	516	369	8	611	383
2021	1	599	447	8	708	462
2022	1	698	556	8	816	570

Джерело: [2]

У наведеній вище таблиці подано кількісні показники бібліотек, які ведуть блоги та сторінки у соціальних мережах та кількісні показники бібліотечних блогів та сторінок у соціальних мережах. Таблиця засвідчує динамічне зростання використання бібліотеками електронної комунікації через блоги та соціальні мережі. Відсутність даних за 2015 рік, скоріш за все, пояснюється браком цифрових каналів

або несистемним збором статистики. Обласні універсальні наукові бібліотеки демонструють стабільні показники, тоді як публічні бібліотеки активно розвивають онлайн-комунікацію з метою залучення ширшої аудиторії. Позитивна динаміка простежується і в сільських бібліотеках, що свідчить про поступову цифрову інтеграцію. Важливим чинником активізації онлайн-діяльності стали карантинні

обмеження періоду пандемії COVID-19. Проведений аналіз дозволяє зробити припущення щодо розширення спектру використовуваних соціальних мереж: крім Facebook та Instagram, варто взяти до уваги використання інших платформ: TikTok, LinkedIn, YouTube. Необхідністю вважаємо аналіз та якість контенту, що відповідатиме інтересам цільової аудиторії. Для розвитку сільських бібліотек необхідно розширювати спектр послуг і посилювати співпрацю з місцевою владою та громадськими організаціями. Важливим є впровадження стратегій залучення додаткового фінансування через благодійні ініціативи, краудфандинг, соціальні мережі та партнерські програми.

З метою визначення місця та ролі публічної бібліотеки в житті сучасних користувачів, а також комплексної оцінки рівня впровадження та практик використання інноваційних інструментів і сервісів у бібліотечній діяльності було застосовано метод анкетного опитування.

Залучення емпіричного методу дало змогу отримати узагальнені кількісні та якісні показники, необхідні для аналізу трансформаційних процесів у діяльності публічних бібліотек, а також простежити динаміку відповідних змін у період до 2025 року. Емпіричну базу дослідження сформували 48 публічних бібліотек, з-поміж яких 32 бібліотеки-філії, що забезпечило репрезентативність вибірки та охоплення різних організаційно-управлінських рівнів бібліотечної мережі. Структура анкети, яка складалася з 20 питань, була спрямована на виявлення функціональних змін у діяльності бібліотек, ступеня інтеграції цифрових сервісів, а також особливостей їх використання в контексті сучасних інформаційних потреб користувачів.

На питання «Які із зазначених інструментів інформаційно-комунікаційної технології бібліотека пропонує користувачам?» – відповідь учасників розділилася на: соціальні мережі – 98%; соціальні мережі та вебсайт – 6,6%, соціальні мережі та блог – 45%; веб-сайт – 34,4%; віддають перевагу усьому з переліку (вебсайт, блог, соціальні мережі) – 35%; блог – 6,5% опитаних. Як бачимо, соціальним мережам перевагу надають – 27 % бібліотек, найменшу частину голосів отримав блог. На питання «У яких соціальних мережах представлена Ваша бібліотека?» респонденти відповіли: Facebook – 99%; Instagram – 11,3 %; Facebook та Instagram – 10,9 %, TikTok – 0%; Twitter – 0 %; в усіх соцмережах – 3,3%; респонденти мали можливість дописати свою відповідь, відтак, зазначили, що бібліотека представлена у всіх соцмережах окрім Twitter – 50%. Із проведеного опитування зауважимо, що бібліотеки надають перевагу мережі Facebook, Instagram, що посідає друге місце. У соціальних мережах TikTok та Twitter бібліотеки не ведуть свої сторінки, але можемо припустити, що певний відсоток у мережі TikTok

присутній, оскільки враховуємо відповідь респондентів «бібліотека представлена у всіх мережах, окрім Twitter» – 25%.

Показники щодо спостереження *впровадженої бібліотечної послуги замовлення та резервування документів online* – кількість респондентів уже розділилася на відповіді (так/ні) із 48 респондентів, лише у 12 бібліотеках така послуга є діючою. На питання: «Чи на сайті бібліотеки працює сервіс *віртуальна довідкова служба «Віртуальна бібліографічна довідка»* отримали наступні результати: працює – 20,2%; не працює – 81,7 %; немає сайту – 6,9%. Відповідь отримали також з філіалів, які не мають свого сайту, відповідно сервісу теж – 2,3%. З метою визначення кількості виконаних віртуальних бібліографічних довідок станом на: 2019–2025 рр. відповідь учасників розділилася наступним чином: 2019 р. – не надавали довідки; 2020 р. – 22,2 %; 2021–2022 рр. – 0%; 2023 р. – налічував 33,3 %; 2024 р. – нараховував 44,4%; 2025 р. – найактивніший і нараховував 50 %.

На питання «Які найчастіше заходи проводяться у Вашій бібліотеці?» – найбільший відсоток набрали – майстеркласи 51,2 %; друге місце – посіли усі вище перелічені заходи, зокрема: професійні тренінги, інтенсиви, майстер-класи, курси із комп'ютерної грамотності для бібліотечних працівників, для користувачів бібліотеки; вебінари, зустрічі з видатними людьми та презентації книг авторів, розвиваючі заняття для дітей та підлітків, майстеркласи; виставки і цілий спектр культурних подій: від кінопереглядів до читань (читань online) та артист-токів.

Наведемо поодинокі приклади, зокрема, у межах проекту «Невидимі сторінки – нові можливості через читання шрифтом Брайля»: Сила духу і бажання – ключ до успіху – 18%; зокрема, 7% набрали курси із комп'ютерної грамотності для користувачів бібліотек; зустрічі з видатними людьми та презентації книг авторів отримали – 2,3%; інтенсиви, майстер-класи, квести, обговорення, розвиваючі заняття для дітей та підлітків, майстер-класи, бесіди, круглі столи – по 2,3%, професійні тренінги – 4,7%; інтерактивні заходи, інтерактивні ігри з дітьми з обмеженими можливостями та ін. – 25%.

На питання «Чи надає бібліотека користувачеві таку послугу як *електронна доставка документів?»* – 44 респонденти відповіли, що не надають такої послуги, троє респондентів подали позитивну відповідь. Питання «Чи є у бібліотеці послуга *обслуговування користувачів на дому?»* 34 респонденти відповіли – так; 16 опитуваних зазначили, що немає такої послуги. Відповідно до вищезазначеного питання було запропоновано респондентам відповісти на питання: «На яку категорію користувачів розповсюджується вищезазначена послуга?»

отримали наступні результати: людей похилого віку – 65,1%; людей з інвалідністю – 22,7%; наразі немає – 3 %; люди різної вікової категорії – 2,7%. Питання «Чи веде бібліотека блог?» – 34 % респондентів відповіли так; 66 % – ні. Питання «Чи створює бібліотека подкаст?» – відповіді респондентів розділилися на: так – 18%; ні – 82%. Питання «Чи створює бібліотека буктрейлери?» 33 % респондентів відповіли – так; 67% – дали негативну відповідь. Питання «Чи використовує бібліотека створення віртуальних виставок для популяризації бібліотечного фонду?» респонденти розділилися на 32 позитивні відповіді, та 16 на таких, що їх не використовують. Питання «Чи має бібліотека Електронний каталог?» відповіді респондентів розділилися на: так – 39,5 %; у перспективі – 22 %; не мають – 38,5 %.

Питання «Проектна діяльність бібліотеки у період (2019–2025 рр.)» демонструє, що бібліотеки є активними реалізаторами проектів. За результатами проведеного анкетування можна констатувати, що проектна діяльність посідає важливе місце в роботі публічних бібліотек Львівщини. Активну проектну діяльність респонденти ведуть із 2019 р., також є довготривалі проекти. Зокрема, з 2019–2024 рр. у бібліотеках Стрийської ЦБС діє проект «Долонька добра» /спільно з Єпархією УГКЦ «КАРІТАС» для дітей з особливими потребами. У 2019 році – проект кінозал «Дитячий кінозал» спільно з Благодійним фондом «Рідня» (5 000 грн.); проект «Бібліотечний карантин: перезавантаження», «Згуртуємо громаду разом: підтримка реінтеграції ветеранів». 2023 р. – проект «Діти України» (спільно з Фондом допомоги ВПО), створення інтерактивного дозвіллевого дитячого простору [1]. Зокрема, усі бібліотеки вигравали проект «Бібліотека і освіта – грані співпраці», що діє з 2017 р., «Бібліотека – територія допомоги» діє з часу повномасштабного вторгнення росії в Україну. Зокрема, є проекти з 2019 р.: інклюзив-проект «Спільнота небайдужих», Ніхао-проект «Дивовижний Китай: 12 мандрівок», Літературний luft-проект «Поміжкнижжя». З 2020–2021 рр., продовження інклюзив-проекту «Спільнота небайдужих», проект «Молодіжний вектор», пізнавально-дозвіллевий проект «LvivКультураліс». У 2022 році бібліотеки реалізували проект мелодекламацій «Мистецькі імпрези», інклюзив-проект «Спільнота небайдужих» та просторовий проект «Наше місто: новий досвід, нові враження». 2023 рік був відзначений корпоративним проектом «Нетлінні сторінки календаря» та міжнародним проектом «Відновлення з любов'ю». У 2024 році стартували міжнародний проект «Мобільний ігровий простір» у співпраці з Мальтійською службою допомоги, міжнародний арт-проект «Діти вітають дітей», а також

важливий соціальний проект «Усі в мережу», спрямований на навчання комп'ютерної грамотності людей старшого покоління (50+). Окрім того, бібліотеки реалізували такі важливі ініціативи, як проект «Книга лікує», в рамках якого бібліотекарі здійснювали доставку книг для військовослужбовців, які проходили лікування у КНП Пустомитівської міської ради «Пустомитівська лікарня» та проект «Інформація без бар'єрів», що передбачав співпрацю з ізолятором тимчасового тримання № 5 Головного управління Національної поліції у Львівській області.

Аналіз результатів проведеного анкетування дозволяє дійти висновку, що проектна діяльність є одним з ключових напрямків роботи публічних бібліотек Львівщини. Вони активно впроваджують різноманітні проекти, що відображає їхню важливу соціокультурну роль. Серед успішно реалізованих ініціатив: у 2019 році – веб-проект «Чудове хобі – пізнавати Львів» та просвітницький проект «Шкільний урок в бібліотеці». 2020 рік відзначився арт-проектом «Спільнота небайдужих» та релакс-проектом «Натхнення. Творчість. Креатив». У 2022 році були втілені інклюзив-проект «Спільнота небайдужих», міжнародний проект «Україна – Ельдорадо майбутнього», веб-проект «Літератори онлайн», валео-проект «Здоровим бути здорово!», еко-проект «Твоя місія починається...», аудіо-проект «Дай лапу, друг!», синтез-проект «Незламна Україна: від заходу й до сходу», інформ-проект «Розумний користувач», медіа-проект «Львів дивує!» та міжнародний проект «10 скриньок ідей для України». Серед проектів 2024 року варто відзначити артпроект «Мистецька резиденція», медіа-проект «КРАЙ мандрівка», мотиваційний проект «Приклад для інших: життя продовжується», тренажер-проект «Хочу Бути Фінграмотним» та інформ-проект «КіберМайстерня». Ці проекти демонструють багатогранність діяльності бібліотек та їхню спрямованість на задоволення різноманітних потреб громади. Станом на 2024 рік при Золочівській міській бібліотеці Івана Франка діє проект «Створення інформаційного – ресурсного центру «INFORMваліза: знання, що змінять тебе». У межах проекту відбуваються такі заходи, як-от: «Містечко – простір для кожного» Фонду EVZ (Німеччина), та «Здобуття цифрових навичок у бібліотеках – Хабах цифрової освіти», який реалізується ВГО Українська бібліотечна асоціація та Програмою розвитку ООН UNDP Ukraine/ПРООН в Україні та Міністерством цифрової трансформації України. Також є щорічні бібліотечні проекти [8]. Вартим уваги є активне партнерство Стрийської ТГ із Спілкою ветеранів АТО/ООС та їх сімей, Стрийський Будинок воїна, ветерани АТО/ООС

брати Фігури, чеська громадська організація «Людина в біді». Також бібліотекарі проводять просвітницькі заходи наживо та онлайн, учасниками яких є громада, ветерани, воїни і члени їх сімей, студенти військових вузів. Серед прикладів: круглий стіл «Патріотизм і духовність в умовах війни» (за участю військових капеланів та генерал-майора ЗСУ); творча зустріч з учасниками IV та V Всеукраїнського форуму військових письменників, презентації, покази фільмів на патріотичну тематику та інше [14]. Зокрема, успішним був проєкт «Згуртуємо громаду разом: підтримка реінтеграції ветеранів конфлікту на сході України та їхніх сімей» (громада м. Стрия Львівської області). Напрямки діяльності проєкту: громадська активність: проведення просвітницько-культурних заходів, акцій корисних для громади; удосконалення професійних навичок: діяльність навчально-консультативного центру (тренінги, консультації, навчання, обмін досвідом); здоров'я громади: організація і проведення спортивних та туристичних заходів для соціально-психологічної реабілітації ветеранів та членів їх сімей, громади міста. Усі напрямки проєкту реалізувались на безкоштовній основі [14]. За час дії проєкту проведено: 35-різноманітних заходів з залученням – 2025 осіб. Проводилися уроки патріотизму та уроки фінансової грамотності. Для користувачів та поціновувачів кіноіндустрії працюють безкоштовні кінозали в Центральній міській бібліотеці ім. М. Шашкевича та дитячій бібліотеці-філії № 4. Цікавим є факт систематичних костюмованих екскурсій містом Стрий за участю-гіда, члена ініціативної групи, громадського діяча, краєзнавця Ю. Комарницького. Активність цього проєкту широко висвітлюється у соціальній мережі Facebook, на сайті Стрийської МЦБС, блозі «Дозвольте відрекомендуватись – Стрийська МЦБС», у часописі Фортуна», «Гомін волі», інформаційно-рекламному виданні [14].

Відповідь на питання «Чи має бібліотека Telegram чат-бот», респонденти зазначили, що лише 4,9 % мають, решту – 95,1 % відповіли – ні. Питання «Чи має бібліотека чат-бот у Viber» відповідь респондентів розділилася на: тих, що мають – 28,6 %, не мають – 64,3 %, у перспективі – 7,1 %. На відкрите питання: «Які заходи можна застосувати для покращення дистанційного обслуговування користувачів у Вашій бібліотеці?» – отримано 23 відповіді.

Проаналізувавши результати анкетування щодо потреб і очікувань респондентів, можна окреслити низку пріоритетних напрямків подальшого розвитку бібліотеки. Передусім учасники дослідження акцентують увагу на необхідності модернізації матеріально-технічної бази:

проведення швидкісного Інтернету (без стабільного підключення до мережі не можливо забезпечити якісне дистанційне обслуговування), оновлення технічного обладнання, налаштування електронних сервісів (створення зручного інтерфейсу для користувачів, забезпечення доступу до електронного каталогу, онлайн-ресурсів тощо); розширення спектру онлайн-послуг: активізація соціальних мереж (створення цікавого контенту, регулярні публікації, взаємодія з аудиторією); розвиток онлайн-заходів: проведення вебінарів, онлайн-зустрічей з авторами книг, літературних конкурсів, віртуальних екскурсій); створення електронного каталогу (це дозволить користувачам у пошуку потрібних книг онлайн та їх бронюванню). Також респонденти обґрунтували впровадження системи онлайн замовлення; промоцію бібліотеки (розповсюдження інформації про нові послуги бібліотеки за допомогою соцмереж, місцевих ЗМІ), співпрацю з місцевою громадою (спільні заходи з іншими організаціями, інституціями, інформаційними центрами). Необхідність у підвищенні кваліфікації персоналу посідає чільне місце серед опитуваних, зокрема: навчання новим технологіям, ознайомлення з новими формами роботи (освоєння методики проведення онлайн-заходів, створення цифрового контенту). Респонденти зазначили, що у бібліотеці є впроваджена бібліотечна послуга: «бібліодесант», «віртуальна полиця», активно працюють Хаби цифрової освіти.

Питання «Чи провадить бібліотека адвокаційну діяльність» більшість респондентів, зокрема: 31 учасник опитування відповіли – ні, 11 – дали відповідь -так, 2 учасників – зазначили, що планується, 1 (один) із респондентів вважає адвокаційну діяльність не доцільною. Спробуємо подати припущення чому більшість бібліотек не проводить адвокаційну діяльність. Вважаємо, що бібліотеки займають пасивну позицію, очікуючи підтримки з боку держави або громади, замість того, щоб активно відстоювати свої інтереси; недооцінюють важливість адвокації для свого розвитку та виживання; через брак ресурсу як часового так і фінансового; недостатня кваліфікація бібліотекарів для проведення ефективної адвокаційної діяльності. Важливо, наголосити, що активна позиція бібліотек, робота з громадами, співпраця з різноманітними організаціями, владними структурами, спонсорами та партнерами є підґрунтям до подальшого розвитку бібліотеки. Підкреслимо, що особливу увагу бібліотеки приділяють проєктній діяльності та подальшій її перспективі, організації культурних заходів та здатності бібліотек бути й надалі осередками інтелектуального та соціального життя громади. Важливо, що публічні бібліотеки та філії Львівщини активно

трансформують свою діяльність, адаптуючись до вимог сучасного інформаційного суспільства. Ключовим її напрямком є розвиток інноваційного дистанційного обслуговування користувачів, що стало можливим завдяки: *активній присутності в цифровому просторі* (зростання кількості звернень користувачів на вебсайти та блоги бібліотек; активне використання електронної пошти для спілкування з користувачами та надання консультацій; розвиток сторінок бібліотек у соціальних мережах, що дозволяє оперативно інформувати користувачів про новини та події); *розширенню спектру електронних послуг та послуг для людей з інвалідністю* (впровадження послуги замовлення та резервування документів онлайн, що значно спрощує процес отримання необхідних матеріалів; *надання доступу до віртуальної довідкової служби*, де користувачі можуть отримати відповіді на свої запитання в режимі онлайн; забезпечення електронної доставки документів, що дозволяє користувачам отримувати необхідні матеріали без відвідування бібліотеки; *створення віртуальних виставок*, для ознайомлення з літературою; *послуга обслуговування користувачів на дому*; *використання сучасних мультимедійних форматів* (створення бібліотеками буктрейлерів та подкастів, що дозволяє популяризувати читання та залучати нову аудиторію); *активній проєктній та адвокаційній діяльності* (реалізація проєктів, спрямованих на розвиток бібліотечних послуг та залучення додаткових ресурсів; активна адвокаційна діяльність, спрямована на захист інтересів бібліотек та користувачів); *диверсифікація джерел фінансування* (залучення коштів за рахунок надання платних послуг; активне залучення благодійних та спонсорських внесків). Завдяки цим компонентам, публічні бібліотеки Львівщини стають сучасними інформаційними та культурними центрами, що відповідають потребам користувачів у цифрову епоху.

Відповідно, аналіз отриманих результатів дозволив оцінити ефективність використання інноваційних інструментів у діяльності публічних бібліотек, забезпечуючи таким чином

інформаційні, культурні, дозвілєві потреби сучасного користувача, перевірити адаптованість до сучасних викликів та очікувань користувачів, дозволяють визначити напрями вдосконалення роботи бібліотек, виявити сильні сторони та потенційні напрями вдосконалення бібліотечних послуг.

Наукова новизна полягає в дослідженні основних напрямів трансформації бібліотечно-інформаційного обслуговування, зумовлених цифровізацією суспільства, зміною інформаційних запитів користувачів та зовнішніми викликами сучасності. Розкрито актуальні потреби різних категорій користувачів, рівень доступності електронних ресурсів і сервісів, а також здійснено спробу оцінити організаційні, кадрові і технічні ресурси публічних бібліотек.

Висновки. Результати дослідження підтвердили гіпотезу про те, що впровадження цифрових технологій докорінно змінило сутність, функції та місію сучасної бібліотеки. Публічні бібліотеки трансформуються з традиційних книгозбірень у багатофункціональні освітні хаби та інтелектуальні осередки громади, орієнтовані на задоволення інформаційних, освітніх і комунікаційних потреб користувачів. Вони забезпечують доступ не лише до інформаційних ресурсів та онлайн-інструментів, а й до комп'ютерної техніки, мережі Інтернет і безпечного віртуального простору для навчання та соціальної взаємодії. Розвиток цифровізованої бібліотеки є складним процесом, що потребує фінансових, кадрових і технологічних ресурсів, а також консолідації зусиль бібліотекарів, IT-фахівців, органів влади й громади. Важливе значення має міжсекторна співпраця та партнерство, що створює умови для сталого розвитку бібліотек, зокрема в сільській місцевості. Вагомим чинником ефективної діяльності бібліотек у цифрову епоху є системне вивчення потреб користувачів і формування сервісно орієнтованої моделі обслуговування, що сприяє зміцненню позитивного іміджу та конкурентоспроможності бібліотеки.

Список використаних джерел

1. Активна громада – успішні історії. *Дозвольте відрекомендуватись – Стрийська МЦБС* : блог метод.-бібліогр. відділу Стрийської МЦБС. URL: <https://metodbar.blogspot.com/2020/06/blog-post.html> (дата звернення: 06.01.2026).
2. Бібліотечна Україна в цифрах (2015–2022 рр.) : стат. зб. *Бібліотечному фахівцю* : вебсайт. URL: <https://profy.nlu.org.ua/articles.php?lng=uk&pg=8811> (дата звернення: 06.01.2026).
3. Бондаренко В. Дистанційне обслуговування користувачів бібліотеки: питання розробки терміносистеми. *Місце і роль бібліотек у формуванні національного інформаційного простору* : міжнар. наук. конф. (21–23 жовт. 2014 р., м. Київ). Київ, 2014. URL: <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/339> (дата звернення: 06.01.2026).
4. Вітушко А., Струнгар А. Веб-сервіси для підвищення комунікативності сайтів. *Вісник Книжкової палати*. 2013. № 3. С. 23–24.
5. Вовк Н. Новітні маркетингові стратегії просування бібліотечних установ. *Вісник Книжкової палати*. 2017. № 2. С. 7–9.
6. Гранчак Т. Настанови щодо розвитку бібліотек у середовищі покоління Z. *Український бібліотечно-інформаційний журнал*. 2019. № 3. С. 20–35.

7. Жабін А. Соціальні мережеві сервіси у бібліотеках. *Бібліотечний вісник*. 2017. № 4. С. 13–19.
8. Золочівська міська бібліотека ім Івана Франка : вебсайт. URL: <http://zlochiv-crb.edukit.lviv.ua/> ((дата звернення: 06.01.2026).
9. Ковальчук Н. Інноваційність як вагомий складник ефективної організаційно-управлінської діяльності бібліотек. *Вісник Книжкової палати*. 2019. № 1. С. 23.
10. Лобузін К. Електронна наукова періодика відкритого доступу: семантичні веб-технології для бібліотек. *Бібліотечний вісник*. 2015. № 3. С. 18–23.
11. Львівський регіональний тренінговий центр : вебсайт. URL: <http://training-center.edukit.lviv.ua/> (дата звернення: 06.01.2026).
12. Ржеуський А. В. Дистанційні послуги бібліотек України загальнодержавного значення. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2022. № 4. С. 11–16.
13. Салата Г. В. Тенденції та розвиток бібліотек у цифровому середовищі. *Вісник Харків. держ. акад. культури*, 2022. № 61. С. 30–39.
14. Стрийська міська централізована бібліотечна система : вебсайт. URL: <https://cbs-stryj.at.ua> (дата звернення: 16.03.2025).
15. Філіпова Л. Я. Передумови розвитку вебметричних досліджень науки в інтернет-просторі. *Інформаційні технології і системи в документознавчій сфері* : матеріали 4 Міжнар. наук.-практ. конф., 2-4 квіт. 2014 р. Донецьк, 2014. С. 51–54.
16. Ярема І. Цифрові комунікації як інструмент інноваційної діяльності публічних бібліотек України. *Український журнал бібліотекознавства та інформатики*. 2022. № 10. С. 49–59. URL: <http://librinfosciences.knukim.edu.ua/article/view/269461> (дата звернення: 06.01.2026).
17. Shevchenko M., Solianyk A. The State of Digitization of Documentary Heritage in Scientific Libraries of Ukraine. Vilnius University Press. 2022. Vol. 379. Pp. 223–249. URL: <https://www.journals.vu.lt/knygotyra/article/view/25055/29485> (дата звернення: 06.01.2026).

References

1. Active community – success stories. Allow me to introduce myself – Stryiska MCBS (2022): blog of the methodological-bibliographic department of Stryiska MCBS. <https://metodbar.blogspot.com/2020/06/blog-post.html> [in Ukrainian].
2. Library Ukraine in figures (2015–2022): statistical collection. For the library specialist: website. <https://profy.nlu.org.ua/articles.php?lng=uk&pg=8811> [in Ukrainian].
3. Bondarenko, V. (2014). Remote service of library users: issues of terminological system development. The place and role of libraries in the formation of the national information space: international scientific conference. Kyiv. <http://conference.nbu.gov.ua/report/view/id/339> [in Ukrainian].
4. Vitushko, A. & Strunhar, A. (2013). Web services to improve the communicativeness of sites. *Bulletin of the Book Chamber*, 3, 23–24 [in Ukrainian].
5. Vovk, N. (2017). The latest marketing strategies for promoting library institutions. *Bulletin of the Book Chamber*, 2, 7–9 [in Ukrainian].
6. Hrachak, T. (2019). Guidelines for the development of libraries in the environment of the next generation Z. *Ukrainian Library and Information Journal*, 3, 20–35 [in Ukrainian].
7. Zhabin, A. (2017). Social network services in libraries. *Library Bulletin*, 4, 13–19 [in Ukrainian].
8. Zolochiv Ivan Franko City Library (2023). <http://zlochiv-crb.edukit.lviv.ua> [in Ukrainian].
9. Kovalchuk, N. (2019). Innovation as a significant component of effective organizational and managerial activities of libraries. *Bulletin of the Book Chamber*, 1, 23 [in Ukrainian].
10. Lobuzina, K. (2015). Open access electronic scientific periodicals: semantic web technologies for libraries. *Library Bulletin*, 3, 18–23 [in Ukrainian].
11. Lviv Regional Training Centre. (n.d.). <http://training-center.edukit.lviv.ua/> [in Ukrainian].
12. Rzhеuskyi, A. V. (2022). Remote services of libraries of Ukraine of national importance. *Library Science. Document Science. Informology*, 4, 11–16 [in Ukrainian].
13. Salata, H. V. (2022). Trends and development of libraries in the digital environment. *Bulletin of the Kharkiv State Academy of Culture*, 61, 30–39 [in Ukrainian].
14. Stryi City Centralised Library System (2025). <https://cbs-stryj.at.ua> [in Ukrainian].
15. Filipova, L. Ya. (2014). Prerequisites for the development of webometric research of science in the Internet space. Information Technologies and Systems in the Field of Document Science: Proceedings of the 4th International Scientific and Practical Conference (April 2–4, 2014, Donetsk), 51–54 [in Ukrainian].
16. Yarema, I. (2022). Digital communications as a tool for innovative activity of public libraries of Ukraine. *Ukrainian Journal of Library Science and Informatics*, 10, 49–59. <http://librinfosciences.knukim.edu.ua/article/view/269461> [in Ukrainian].
17. Shevchenko, M. & Solianyk, A. (2022). The State of Digitization of Documentary Heritage in Scientific Libraries of Ukraine. *Vilnius University Press*, 379, 223–249. <https://www.journals.vu.lt/knygotyra/article/view/25055/29485> [in English].

Стаття надійшла до редакції 09.01.2026
Отримано після доопрацювання 12.02.2026
Прийнято до друку 20.02.2026
Опубліковано 31.03.2026